

Abdullayeva Dinara Nuraliyevna

Toshkent viloyati Bo'stonliq tumani XTB tasarrufidagi

28 - maktabning O'zbek tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada o‘zbek tili va uning ahamiyati, shuningdek, ona tilimizning dunyo tillar oilasida tutgan o‘rni borasida ma’lumotlar keltirib o‘tilgan.*

Kalit so‘zlar: *“Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari”, davlat tili, muloqot, “Til-millat ko‘zgusi”, “Til-ma’naviyat ko‘zgusi”, “Til-millatning bebaho boyligi”, ensiklopediya va lug‘atlar, darslik va o‘quv qo‘llanmalari.*

ВАЖНОСТЬ УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация. *В данной статье представлена информация об узбекском языке и его значении, а также о месте нашего родного языка в мировой языковой семье.*

Ключевые слова: *«От национального возрождения к национальному подъему», государственный язык, общение, «Зеркало языка-нации», «Зеркало языка-духовности», «Бесценное богатство языка-нации», энциклопедии и учебники по языку, учебники и учебные пособия.*

IMPORTANCE OF THE UZBEK LANGUAGE

Abstract. *This article provides information about the Uzbek language and its meaning, as well as the place of our native language in the world language family.*

Keywords: *"From national revival to national rise", state language, communication, "Mirror of language-nation", "Mirror of language-spirituality", "Priceless wealth of languagenation", encyclopedias and textbooks on language, textbooks and teaching aids.*

KIRISH

Bugun O‘zbekistonimiz “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” degan bosh tamoyil asosida taraqqiyotning yangi, yanada yuksak bosqichiga ko‘tarilmoqda. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar jarayonida davlat tilining hayotimizdagi o‘rni va nufuzi tobora oshib bormoqda. O‘zbek tili siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, ma’naviy-ma’rifiy jabhalarda faol qo‘llanib, xalqaro minbarlarda baralla yangramoqda. Xorijiy mamlakatlarda tilimizga e’tibor va uni o‘rganishga qiziqish kuchaymoqda.

Respublika Ta’lim markazi axborot xizmatining fikriga ko‘ra, shu paytgacha umumta’lim maktablarida o‘zga tilli sinflarda «O‘zbek tili» xuddi o‘zbek sinflariga o‘tiladigan «Ona tili» kabi o‘tib kelinayotgan edi. Bu esa ona tili o‘zbek tili bo‘lmagan

oʻzga millat vakillariga qiyinchilik tugʻdirib, mavzularni oʻzlashtirishda muammolarga duch kelishayotgan edi. Ayni paytda yaratilayotgan darsliklarda oʻz davri uchun muhim boʻlgan yana bir qancha qulayliklar mavjudki, ular ham til oʻrganuvchida til oʻrganish koʻnikmasini faollashtiradi. Yangi yaratilayotgan darsliklardagi bu kabi oʻzgarishlar, takomillashuvlar taʼlim oluvchilarni darsdan bezib qolmaslikka, dars jarayoniga qiziqishi va oʻzbek tiliga hurmat-eʼtiborini shakllantirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Bugungi globallashuv davrida har bir xalq, har qaysi mustaqil davlat oʻz milliy manfaatlarini taʼminlash, bu borada avvalo oʻz madaniyatini, azaliy qadriyatlarini, ona tilini asrab-avaylash va rivojlantirish masalasiga ustuvor ahamiyat qaratishi tabiiydir. Davlatimiz rahbarining 2019-yil 21-oktabrdagi “Oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi farmoni millat tarixida tarixiy hodisa boʻldi desak, yanglishmaymiz. Chunki mazkur farmon asosida uzoq yillar yigʻilib qolgan muammolar yechimini topyapti, har yili oktabr oyida mutaxassislar tomonidan kuyinchaklik bilan aytilib, soʻngra qogʻozlarda qolib ketgan takliflar, tavsiyalarning hukumat doirasida eʼtiborga olinishi oʻchib borayotgan umid uchqunlarini yana yondirdi.

Prezidentimiz tomonidan oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi mavqeyini oshirish boʻyicha qator vazifalarning qoʻyilishi tilimizga boʻlgan hurmatning yuksak namunasidir. Farmonga muvofiq, 2020–2030 yillarda oʻzbek tilini rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi hamda asosiy yoʻnalishlari tasdiqlandi. Asosiy yoʻnalishlar quyidagilarni nazarda tutadi:

- 2025 yilga qadar davlat maktabgacha taʼlim tizimida oʻzbek tilli guruhlar qamrovini 72 foizga, 2030 yilgacha esa 80 foizga yetkazish;
- 2030 yilga qadar umumtaʼlim maktablarida oʻquv yillari uchun tayanch oʻquv rejalarida ona tili fanini oʻqitish koʻlamini amaldagi haftada 84 soatdan 110 soatgacha oshirish;
- oliy taʼlim muassasalarida oʻzbek tili kafedralari sonini 2025 yilga qadar 120 taga, 2030 yilgacha esa 140 taga yetkazish;
- lotin yozuviga asoslangan oʻzbek alifbosida «Oʻzbekiston milliy qomusi» jildlarini nashr etishni bosqichma-bosqich koʻpaytirib borish;
- 2020 yilda oʻzbek tilining lugʻat boyligini oshiruvchi 15 ta lingvistik, sohaviy-terminologik, izohli lugʻatlar yaratish;
- teleradiokanallar suxandon-boshlovchilarining oʻzbek adabiy tilidagi nutq madaniyatini oshiruvchi qayta tayyorlov kurslarida oʻqitish tizimini joriy etish va qamrovni 2030 yilgacha 100 foizga yetkazish;
- 2025 yilga qadar davlat tilida sohaviy ish yuritish hujjatlarining yagona elektron namunalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish uchun 14 ta onlayn dastur ishlab chiqish, 2030 yilgacha esa ushbu koʻrsatkichni 25 taga yetkazish;

- dasturiy mahsulotlarning o‘zbekcha ilovalari va elektron lug‘at dasturlarini yaratish;
- xorijliklar uchun o‘zbek tilini o‘rgatuvchi dasturlar yaratish;
- 2030 yilga qadar xorijiy oliy ta‘lim muassasalarida o‘zbek tilini o‘rgatuvchi markazlar sonini amaldagi 17 tadan 60 tagacha ko‘paytirish;
- 2025 yilga qadar «O‘zbek tilining do‘stlari» klublari sonini 30 taga, 2030 yilgacha esa 40 taga yetkazish.

TADQIQOT NATIJALARI

Tilimizga davlat miqyosida maxsus farmon asosida e‘tibor qaratilayotgan ekan, uning jamiyatdagi nufuzi, o‘rni, obro‘cini oshirish, huquqiy maqomini belgilash, tom ma‘nodagi davlat tili darajasiga olib chiqish uchun nima qilish kerak? Ya‘ni davlat tili muhofazasi qanday bo‘lishi lozim, degan masala ko‘pchilikni o‘ylantirishi, tabiiy. Buning uchun esa, birinchi navbatda, tilimizni har tomonlama mukammal ishlangan qonun vositasida himoyalab qo‘yishimiz kerak bo‘ladi. Xulosa qilib aytadigan bo‘lsam, tilni sevish, uni ardoqlash, millatni sevish va uni qadrlash bilan teng hisoblanadi. Har qaysi xalqning turmush tarzi, urf-odatlari, madaniyati uning tilida o‘z ifodasini topadi. Til – millat ko‘zgusi, deb bejiz aytilmagan. Xalqimizning necha asrlilik boy tarixi, ko‘hna va serqirra madaniyati o‘zbek tili ta‘sirida shakllangan. Ulug‘ shoirimiz Alisher Navoiy shu tilda bebaho asarlar yaratib, dunyoni lol qoldirgan. Bugungi kunda jahonning barcha mamlakatlarida davlatimiz delegatsiyalari tashrifi, yoshlarimiz yutuqlari, sportchilarimiz g‘alabalari sharafiga o‘zbek tilida madhiyamiz kuylanayotir.

MUHOKAMA Biz o‘z ona-tilimizni asrab-avaylashimiz, uning nufuzini oshirishimiz, go‘zal va sofligini avlodlarga meros sifatida qoldirishimiz, dunyoga tanitishda o‘z hissamizni qo‘shishimiz kerak. “Til yashasa, millat yashaydi”. Agar biz o‘z tilimizning ko‘rkamligi, boyligini dunyoga tarannum etsak, millatimiz yanada charog‘on bo‘ladi va birligimiz musyahkam bo‘ladi.

Zero rus tarixchisi Shobelev aytganidek “Millatni yo‘q qilish uchun u yerga qurol ko‘tarib borish shart emas, uning tilini, ma‘naviyatini, adabiyotini yo‘q qilish kerak, shunda millatning o‘zi yo‘q bo‘lib ketadi” degan fikri naqadar to‘g‘ri ekanligini ko‘rishimiz mumkin.

XULOSA

Darhaqiqat, til millatning ulkan boyligi va bebaho mulkidir. Boisi milliy tilda xalqning ma‘naviy-madaniy hayoti, ajdodlarning dunyoqarash va tafakkuri, boy ilmiy va ijodiy merosi mujassam bo‘ladi. Dunyodagi barcha ezguliklar ona allasi orqali farzand ong-u shuuriga ona tilida singadi. Istiqloq, milliy g‘urur kabi tushunchalar ham ona tili bilan chambarchas bog‘langan. Shu sababdan o‘zligini saqlab qolishga intilgan har bir xalq, millat ona tilini asrab-avaylashni va avlodlarga uni rivojlantirgan holda yetkazishni o‘zining muqaddas burchi deb biladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 22.10.2019-y., 06/19/5850/3939-son
2. Abduraxmonov G, Shukurov Sh. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. T., 2008.
3. Turdieva K, Axmedova D. O'zbek tili. T., 2007.
4. <https://lex.uz/docs/-57013>
5. Гадаев Р. Р., Джонизоков У. А., Ахадова К. С. К. ОПРЕДЕЛИТЕЛЬ ФРЕДГОЛЬМА ДВУМЕРНОЙ ОБОБЩЕННОЙ МОДЕЛИ ФРИДРИХСА //Наука и образование сегодня. – 2020. – №. 12 (59). – С. 6-8.
6. Ахадова К. С. О ГРУППЕ ИЗОМЕТРИЙ СЛОЕНОГО МНОГООБРАЗИЯ //Естественные и технические науки. – 2014. – №. 1. – С. 14-17.